

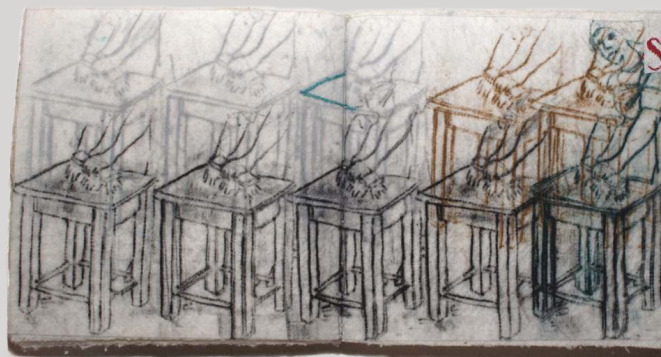
cích sa reklamným plagátom továrne na sny, sú technikou frotáže zmnôžované a dynamizované. „Šťastná domácnosť“, v ktorej žena vykonáva v priebehu dňa rôzne domáce práce, aby obsah predstavy bol naplnený, sa v knihe E. C.-M. mení na robotizované pracovisko, obraz typického spôsobu života žien a ich ťažkej driny.

Keďže súčasná výstava je menej o tkaní a viac o „netkaní“ – viazaní, uzlovaní, plstení, nažehľovaní, frotovaní, prešívaní – odpoveď na otázku dvoch študentiek z „motta“ môžeme rozšíriť. Áno, všetky – tkané, ale aj netkané práce urobila autorka „len“ rukami. Ako už bolo viackrát napísané – tvorba nie je hrou. Objekt „Zatkané ruky tkáčky“, vyrobený z ručného papiera s prstami prepletenými priadzou, teda nevznikol náhodou. No zdá sa, že nevypovedá len o práci, námahe a trpezlivosti, ale snád' aj o vášni, s akou sa autorkine predstavy premieňali na hmatateľné diela. A to je pre nás divákov asi najdôležitejšie, že môžeme hovoriť o ich lyrickosti, hravosti, vtipnosti, napriek tušenému pozadiu ich vzniku.

Zdeno Hogh

Transparentná tapiséria IV., 1988/90, 70 x 70 cm

Ženy zblízka a zďaleka, 2017, 20 x 20 x 5 cm, textilná kniha ↑
Nad Považím, 1987/88, 230 x 340 x 5 cm, detaily tapisérie ➔

Vydané pri príležitosti výstavy TKANIE/A/NIE 12. 9. – 24. 11. 2019
Zodpovedný redaktor: Mgr. Michal Jurecký
Fotografie: Z archívu autorky
Grafická úprava: Eva Brezániová
© Považské múzeum v Žiline, 2019

...prišli za mnou dve študentky a začudovane sa ma spýtali: "A to ste všetko tkali len rukami?"

(z rozprávania Evy Cisárovej-Minárikovej)

TKANIE/A/NIE

EVA CISÁROVÁ-MINÁRIKOVÁ / výber z tvorby

Prvý impulz k realizácii výstavy textilnej výtvarníčky Evy Cisárovej-Minárikovej v Drotárskom pavilóne Považského múzea v Žiline poskytol jej súbor malých drôtených objektov kombinovaných s tkaninou. Už na prvý pohľad však bolo zrejmé, že tieto vizuálne pútavé práce je potrebné vnímať v širšom kontexte autorkinej tvorby a jej tvorivých experimentov, ktoré by lepšie osvetlili aj význam spomínaných objektov.

Začiatkom 70. rokov uvádza E. C.-M. ako mladú, ešte „neakademickú“ maliarku na profesionálnu scénu československej voľnej textilnej tvorby jej študentská práca Čerešničky. Táto uvoľnená interpretácia opakujúceho sa prázdninového zážitku z konzervovania sezónneho ovocia je azda najhravejšou autorkinou tapisériou. Zámerne neumelo štylizované čerešničky, miestami sa vtipne „meniace“ na jablko či hrušku, poskakujú po aj pod linajkami fiktívnej školskej tabule a len akoby mimovoľne sa niektoré z nich ocitnú aj na dne zaváracieho pohára.

Čerešničky, 1971, 200 x 300 cm, tapiséria

O desaťročie neskôr prichádza E. C.-M. s vlastnou technikou zatkávania farebných sieťových vreciek na zemiaky, ktorú (zdanlivo paradoxne) použije pri tvorbe reprezentatívnych tapisérií a nie náhodou pomenuje „mal’botkaním“. Zaujímajú ju maliarske kvality materiálu, nie jeho spoločensko-hodnotové. Tapiséria Nad Považím – impresia z krajiny s pôsobivým farebným „vzhľadom“ – je jedným z mnohých príkladov autorkinej schopnosti dať aj „nízkemu“ (materiálu) význam a hodnotu „vysokého“ – a to akoby s úplnou samozrejmosťou.

Krátko na to zhodnocuje „podradný“ materiál – textilný odpad aj v sérii Transparentných tapisérií, ktorých témou sa stáva samotný základ tkaných textílií – väzba vláken. U niektorých z nich je zväčšená grafická schéma plátnovej väzby – akoby určená študentom textilných škôl – jasne čitateľná, u iných zase „utajená“ do tej miery, že transparentnými ani nie sú. A tak, prostredníctvom názvu, vnímate zároveň aj vtipnú hru so vzťahom plochy a priestoru (ne)videného za (ne)transparentnou plochou.

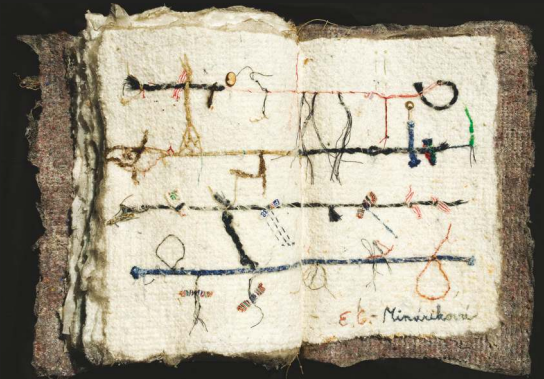
Tvorenie významových vrstiev diela prostredníctvom zvolených materiálov a dokonale zvládnutých autorských i pôvodných textilných techník je pre E. C.-M. charakteristické. S týmto postupom sa stretávame aj v už zmienenom súbore piatich drôtených diel. Ich vytváraním si E. C.-M. s entuziazmom seba vlastným osvojuje starobylú techniku tkania na formu, ktorou sa v minulosti zhotovovali ochranné zápästky, papuče, časti palcových rukavíc a k nim osobitne palce. Výsledný tvar určili aj v tomto prípade drevené klátiky – mustry.

Vzorkovník písma – abecedník, 1999, 18 x 34 x 20 cm, textilná kniha

Nahradením lanových a vlnených nití vzácnejším medeným a strieborným drôtom, ako aj použitím historických stúh z 19. storočia získali výsledné práce charakter objektov, k čomu prispeli aj hravé a vzhľadom k pôvodnému účelu i vtipné názvy Kampanila, Donjon, Zvonica, Dlaň, Palec. Autorkina kreativita sa zároveň prejavila v možnosti rozloženia Donjonu na ženské náramky, čím opäť pripomenula pôvodnú funkciu výrobkov tohto typu. Tak sa celkovým výtvarným prevedením stali objekty poctou starej technike a životu predkov.

Hravosť, vtipnosť, či až dievčenské „šibalstvo“ cítime vo väčšine diel E. C.-M., aj keď sú niekedy lyrické a vážne. Ani nájdené banálne predmety vplietané do uzlíkov a našívané čipky, útržky výšiviek, monogramy, stuhy či frotáže v Kaligrafickom zápisníku na prvý pohľad nepôsobia ako vážne až intímne „zápisy“. No pritom na plátnach či ručne plstených podkladoch „čítame“ autoritou tušenú i poznanú históriu vecí, ku ktorým má blízky osobný vzťah, a ktoré, hoci len náznakovo, vypovedajú o ľudskom živote. Keď E. C.-M. hovorí o svojej bytostnej téme – textilnej pamäti – jej chápanie má presne tento ľudský rozmer. Nevidí za ňou len históriu textilu, ale aj votkané či vyšité emócie, nádeje, očakávania a osudy žien. Tichý dialóg s predchodkýňami, ktorý sa spočiatku odohráva v rovine tkáčskeho majstrovstva, prebieha časom formou zbierania a archivovania ich textílií. Stuhy, šnúrky, vyšívané monogramy, výšivky aj ich frotážové kópie sa ocitajú v textilných knihách, skrinkách či 3D rámoch autorkinej zrelej tvorby.

Naliehavá téma však nezruší nadovšetko potrebnú slobodu umeleckého prejavu, v rámci ktorej môžu byť artefakty bez sentimentálnosti posúvané napríklad aj do polohy miernej irónie, ktorú cítime v knihe Ženy zblízka a zďaleka. Jej dvojstrany sú ako v nejakom náučnom slovníku označené na okrajoch písmenami z rozstrihaného vyšívaného nápisu „Šťastná domácnosť“, ktorý sa pred očami čitateľa opäť skladá prezeraním reinterpretovaných scén z domáceho života. Banálne scény z textilných kuchynských nástieniek, podobajú-